

Salpar i solcar

Que els verbs *salpar* i *solcar* tinguin una certa semblança formal i que tots dos siguin utilitzats en llenguatge nàutic, no vol pas dir que tinguin res a veure l'un amb l'altre ni, encara menys, que siguin intercanviables. Hi ha qui creu que en té prou de tenir notícia de l'existència, a través d'algunes lectures, de mots com és ara aquests dos verbs, que no formen part del seu llenguatge habitual, per a usar-los sense haver adquirit el coneixement de la seva exacta significació i del seu tractament sintàctic o gramatical. Aquest és un vici o, si no es vol tant, un defecte molt estès i molt greu, molt arrelat, que importa per tant de combatre, i que en el cas concret que comentem emmena a construir frases com «El vaixell va solcar abans-d'ahir», que és una frase absurda.

El verb *salpar* és un mot exclusiu del llenguatge nàutic o mariner. Segons el Diccionari Fabra pot ésser usat transitivament, només en la frase *Salpar l'àncora*, i intransitivament, significant «llevar ànceres, partir una nau», és a dir, en una frase com la que hem indicat en el paràgraf anterior, en què és usat indègudament el verb *solcar*: *el vaixell va salpar abans-d'ahir*. No costa gaire de veure que *salpar* és la forma que adopta en català el verb del castellà «zarpar» i el seu equivalent. Segons Coromines, aquests verbs provenen de l'italià, però l'origen de la forma italiana és incert.

En canvi, *solcar* és un verb que no és usat en el llenguatge nàutic sinó figuradament. No costa gaire d'adonar-se que *solcar* és un verb derivat del substantiu *solc*, i que significa, per tant, «fer solcs», «fer o formar ratlles a la manera de solcs» (definicions del Diccionari Fabra). Com sabem, avui hi ha qui ignora l'existència o el significat d'aquests dos mots, *solc* i *solcar*, en lloc dels quals fa servir les formes castellanes «surco» (potser catalanitzada arbitràriament en «surco») i «surcar». Havent viscut molt de temps a pagès, a nosaltres la forma *solc* ens és ben familiar, i hem admirat la traça dels qui llauraven a fer-los ben regulars i adaptats a la forma del camp. I és figuradament que es pot usar el verb *solcar* en frases com *Un ocell que solca l'aire* i *Una nau que solca el mar*. Però cal recordar, d'altra banda, que *solcar* és sempre un verb transitiu, que demana un complement directe, i que és, per tant, incorrecte de dir «La nau de vela solcava elegantment».

Albert Jané